



**Welcome the stranger.
Protect the refugee.**

Ετήσια Έκθεση 2022

HIAS Ελλάδα

Γενικά

Αυτήν τη στιγμή, υπάρχουν περίπου 82,4 εκατομμύρια βίαια εκτοπισμένοι – εκ των οποίων περίπου 41 εκατομμύρια παιδιά- και περισσότεροι από 26 εκατομμύρια πρόσφυγες σε όλο τον κόσμο¹. Και ενώ ο αριθμός των ανθρώπων που εγκαταλείπουν τις χώρες καταγωγής τους λόγω των διωγμών, του πολέμου και των συγκρούσεων αυξάνεται κάθε χρόνο, οι κυβερνήσεις διπλασίασαν τις προσπάθειές τους ώστε να σταματήσουν την «παράνομη μετανάστευση», χτίζοντας τείχη και σφραγίζοντας τα σύνορα, κλείνοντας με αυτόν τον τρόπο τις διόδους διαφυγής για αυτούς τους ανθρώπους. Σε αυτό το περιβάλλον, οι άνθρωποι που αναζητούν διεθνή προστασία αναγκάστηκαν να εντοπίσουν νέες, και συχνά πολύ πιο επικίνδυνες διαδρομές για να εξασφαλίσουν ασφαλή πρόσβαση στα βασικά δικαιώματά τους.

Η μεταναστευτική διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου – από την Τουρκία στα ελληνικά νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και προς άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης – έχει γίνει μια από τις πιο ευρέως διαδεδομένες διαδρομές για τους ανθρώπους που διαφεύγουν από την βία σε χώρες όπως η Συρία, το Αφγανιστάν, το Νότιο Σουδάν και πολλές άλλες χώρες σε όλη την Αφρική, τη Μέση Ανατολή και την Ασία. Κατά το αποκορύφωμα της Ευρωπαϊκής προσφυγικής κρίσης υποδοχής το 2015 και στις αρχές του 2016, οι άνθρωποι που εισήλθαν στην Ελλάδα με σκοπό να εξασφαλίσουν διεθνή προστασία αυξήθηκαν ραγδαία. Ως εκ τούτου, αυξήθηκαν και οι υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης προς τους πρόσφυγες στην Ελλάδα, σε σημείο που έχει χαρακτηριστεί ως η πιο δαπανηρή ανθρωπιστική επιχείρηση στον κόσμο. Παρά την εφαρμογή της Κοινής Δήλωσης ΕΕ – Τουρκίας που στόχο είχε τον περιορισμό των ανθρώπων που έφταναν σε ελληνικό και άρα ευρωπαϊκό έδαφος, τις διάφορες περιοριστικές ρυθμίσεις που επιβάλλονται από το ελληνικό κράτος στους αιτούντες διεθνή προστασία και άλλα μέτρα, η χώρα φιλοξενεί πάνω από 110.000 δικαιούχους διεθνούς προστασίας και πάνω από 35.000 αιτούντες διεθνή προστασία ενώ το 2021 υποβλήθηκαν πάνω από 15.000 αιτήματα για διεθνή προστασία².

¹ <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/>

² <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/download/?url=uFFN3T>



**Welcome the stranger.
Protect the refugee.**

Κατά τη διάρκεια του 2022, οι αιτούντες διεθνή προστασία συνέχισαν να αντιμετωπίζουν συνεχώς μεταβαλλόμενες διαδικασίες ασύλου, περιορισμούς κυκλοφορίας, περιορισμένες ευκαιρίες απασχόλησης, έλλειψη αστυνομικής προστασίας, αυξανόμενη κρατική βία και αυθαιρεσία, και ανεπαρκείς νομικές, ιατρικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες.

Οι Σύροι στην Ελλάδα διατρέχουν επιπλέον, σοβαρό κίνδυνο επανεισδοχής ως αποτέλεσμα της Κοινής Δήλωσης ΕΕ-Τουρκίας ενώ αιτούντες άσυλο με καταγωγή από τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Πακιστάν, τη Σομαλία και το Μπαγκλαντές, επηρεάζονται από την ΚΥΑ Νο. 42799 η οποία ορίζει την Τουρκία ως «ασφαλή Τρίτη χώρα»; Η εφαρμογή της ΚΥΑ σε συνδυασμό με την παύση των επιστροφών προς την Τουρκία έχει αναγκάσει εκατοντάδες ανθρώπους από τις χώρες αυτές να διαβιούν σε νομική limbo αφού οι αιτήσεις δεν εξετάζονται ως προς την ουσία τους σε αντίθεση με ό,τι ορίζει η ελληνική, ευρωπαϊκή και διεθνής νομολογία ενώ παράλληλα δεν έχουν πρόσβαση στις βασικές παροχές του συστήματος υποδοχής της χώρας. Παράλληλα, πληθαίνουν οι καταγγελίες για παράνομες και βίαιες επαναπροωθήσεις, από ανθρώπους που έχουν προσπαθήσει να περάσουν τα σύνορα, διεθνή μέσα ενημέρωσης αλλά και διεθνείς οργανισμούς.

Λίγοι από τους πρόσφυγες στην Λέσβο και τα άλλα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου έχουν πρόσβαση στα πλήρη δικαιώματα και τις υπηρεσίες που χρειάζονται, ιδιαίτερα οι εξαιρετικά ευάλωτοι, όπως οι ασυνόδευτοι και ηλικιωμένοι, επιζώντες βασανιστηρίων και θύματα έμφυλης βίας, άτομα με αναπηρία και πρόσφυγες ΛΟΑΤΚΙ. Λίγοι εξακολουθούν να έχουν την ευκαιρία να ενδυναμωθούν – μέσω της παροχής νομικής ενημέρωσης για τα δικαιώματά τους – και να έχουν πρόσβαση στα δικαιώματά τους ώστε να χτίσουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να υποστηρίξουν οι ίδιοι τα δικαιώματά τους κι να ενσωματωθούν στην ελληνική κοινωνία στην περίπτωση που τους χορηγηθεί το προσφυγικό καθεστώς.

HIAS Ελλάδα

Το 2016 η HIAS άνοιξε γραφείο στην Λέσβο, για να παρέχει νομική υποστήριξη υποθέσεων και για την διαχείριση έκτακτων αναγκών. Από τότε, έχουμε δημιουργήσει μια έμπειρη ομάδα, εκπροσωπώντας εκατοντάδες υποθέσεις αιτούντων άσυλο ενώπιων των ελληνικών αλλά και ευρωπαϊκών αρχών και παρέχοντας υπηρεσίες ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Το 2017, η HIAS Ελλάδος άνοιξε γραφείο στην Αθήνα, για την ανάπτυξη δράσεων επιρροής της χάραξης πολιτικής (advocacy) και παροχή υπηρεσιών σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στην ενδοχώρα.



Welcome the stranger.
Protect the refugee.

Αντιλαμβανόμενη τις διαφορετικές εμπειρίες των ανθρώπων, η HIAS υλοποιεί τις παρεμβάσεις της ακολουθώντας μια διεπιστημονική προσέγγιση με σκοπό να προσφέρει εξατομικευμένη υποστήριξη σε όσους έχουν ανάγκη, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της αντιμετώπισης της έμφυλης βίας, της ψυχικής υγείας, της ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και της νομικής προστασίας.

Το 2020 και ύστερα από την φωτιά που κατέστρεψε τη Μόρια, η HIAS ξεκίνησε την παροχή ψυχοκοινωνικής υποστήριξης σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες στη Λέσβο και συγκεκριμένα σε όσους διέμεναν στη ή πέριξ της πόλης της Μυτιλήνης. Ενώ το 2022, η HIAS επέκτεινε τις δράσεις της στην Αθήνα με στόχο την κάλυψη των αναγκών που είχαν δημιουργηθεί.

Πρωταρχικός στόχος της HIAS Ελλάδος, είναι η παροχή υψηλής ποιότητας νομικής και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης. Η HIAS Ελλάδος επικεντρώνεται στην υποστήριξη αιτούντων και δικαιούχων διεθνούς προστασίας και κυρίως των πιο ευάλωτων συμπεριλαμβανομένων ανηλίκων, επιζήσαντων βασανιστηρίων ή έμφυλης βίας, ανθρώπων που πάσχουν από χρόνιες παθήσεις κλπ. Η HIAS Ελλάδος παίζει καίριο ρόλο στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα με δεδομένη την μειωμένη νομική βοήθεια που είναι διαθέσιμη στους αιτούντες και δικαιούχους διεθνούς προστασίας και τα κενά στην ψυχοκοινωνική υποστήριξη τους.

Η HIAS Ελλάδα το 2022

Το 2022, οι δράσεις της HIAS Ελλάδος επικεντρώθηκαν κυρίως στη Λέσβο και στα νησιά του Βορειοανατολικού Αιγαίου ενώ ένα μικρό ποσοστό των δράσεων της υλοποιήθηκε στον αστικό ιστό της Αθήνας. Μόνο το 2022, η HIAS Ελλάδος παρείχε εξειδικευμένες νομικές και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες σε **1000 ανθρώπους**.

Η πλειοψηφία των εξυπηρετούμενων της HIAS Ελλάδας προέρχεται από το Αφγανιστάν ενώ άλλες χώρες καταγωγής είναι η Συρία, το Ιράκ, η Σομαλία και διάφορες άλλες χώρες της Ασίας και της Αφρικής.

Τα προγράμματα νομικής προστασίας της HIAS Ελλάδος προωθούν τα δικαιώματα των προσφύγων μέσω εξατομικευμένης νομικής εκπροσώπησης κατά τις διαδικασίες ασύλου προτεραιοποιώντας τους πιο ευάλωτους.



**Welcome the stranger.
Protect the refugee.**

Λόγω του εχθρικού περιβάλλοντος, της αυξανόμενης ξενοφοβίας και των εκτεταμένων διακρίσεων κατά των αιτούντων άσυλο, των προσφύγων και των υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η ομάδα της HIAS Ελλάδος, σχεδιάζει και υλοποιεί παρεμβάσεις με σκοπό την νομική εκπροσώπηση θυμάτων ρατσιστικής βίας, συμμετέχοντας ως μέλος στο Δίκτυο Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας, καθώς και νομική εκπροσώπηση ποινικών και άλλων υποθέσεων στα πλαίσια της αυξανόμενης ποινικοποίησης της μετανάστευσης και της αλληλεγγύης.

Παράλληλα, η HIAS Ελλάδος παρέχει σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες υπηρεσίες ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης όπως ατομική και οικογενειακή συμβουλευτική, ομαδική ψυχοκοινωνική στήριξη, κοινωνική διασύνδεση και παραπομπές σε εθνικούς ή σε άλλους φορείς, όπου αυτό απαιτείται για εξειδικευμένες υπηρεσίες. Οι υπηρεσίες της HIAS είναι ανοιχτές σε άτομα ανεξαρτήτως δημογραφικού προφίλ, νομικού καθεστώτος και απευθύνονται σε ψυχολογικές δυσκολίες χαμηλής, μεσαίας και υψηλής σοβαρότητας. Παρέχονται σε ένα ασφαλές περιβάλλον όπου τα ευάλωτα άτομα, ξεφεύγοντας από το στίγμα και τις διακρίσεις, ενδυναμώνονται και μπορούν να αρχίσουν να θυμούνται ποιοι ήταν και ποιοι θέλουν να γίνουν πέρα από την ταυτότητα του «πρόσφυγα». Η HIAS Greece συνεργάζεται με άλλες υπηρεσίες με σκοπό να διευκολύνει την πρόσβαση των αιτούντων άσυλο και προσφύγων σε υπηρεσίες που σκοπό έχουν να καλύψουν ένα ευρύ φάσμα αναγκών.

Οι Δράσεις μας

Πρόγραμμα Νομικής Βοήθειας

Κατά το 2022, η νομική ομάδα της HIAS Ελλάδος παρείχε νομική υποστήριξη σε **568 αιτούντες** άσυλο και πρόσφυγες συμπεριλαμβανομένων των οικογενειών τους κατά τις διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης, ασύλου αλλά και λοιπές νομικές διαδικασίες. Συγκεκριμένα, παρείχαμε τρεις βασικούς άξονες υπηρεσιών: (1) Γραφείο υποδοχής νέων υποθέσεων αιτούντων άσυλο (2) Εξατομικευμένη νομική εκπροσώπηση πελατών, που συμπεριλαμβάνει: τη λήψη ιστορικού, τη σύνταξη προσφυγών / υπομνημάτων, αλλά και εκπροσώπηση (3) Παροχή νομικής ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων

(1) Γραφείο υποδοχής νέων υποθέσεων αιτούντων άσυλο

Οι αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες μπορούν να ζητήσουν νομική βοήθεια από την HIAS είτε μέσω τηλεφώνων που διατίθενται σε Αραβικά, Αγγλικά, Φαρσί και Γαλλικά, είτε αυτοπροσώπως στα γραφεία μας Δευτέρα – Παρασκευή, 9πμ – 5μμ. Η HIAS δέχεται επίσης παραπομπές από



**Welcome the stranger.
Protect the refugee.**

άλλους οργανισμούς, όπως την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, τους Ιατρούς Χωρίς Σύνορα, το IRC, το Δανέζικο Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, την Αλληλεγγύη Λέσβο, την PRAKSIS, την Ηλιαχτίδα, κλπ. Πριν την ανάληψη υποθέσεων, η HIAS προβαίνει στην λήψη βασικών πληροφοριών σχετικά με την κάθε υπόθεση, ενώ αναλαμβάνει καινούριες υποθέσεις με βάση τον διαθέσιμο χρόνο των εργαζομένων, τον επείγοντα χαρακτήρα και την ευαλωτότητα της κάθε υπόθεσης. Τα άτομα των οποίων την υπόθεση δεν μπορούμε να αναλάβουμε, ενημερώνονται αμέσως για την απόφαση αυτή και παραπέμπονται σε άλλους οργανισμούς για την κάλυψη των αναγκών τους.

(2) Εξατομικευμένα νομική εκπροσώπηση

Έπειτα από την διαδικασία της πρώτης υποδοχής στο γραφείο μας, το επόμενο βήμα είναι η διαδικασία απόφασης ανάληψης υποθέσεων, η οποία προτεραιοποιεί τις πιο ευάλωτες υποθέσεις, όπως είναι οι ηλικιωμένοι, τα θύματα βασανιστηρίων ή έμφυλης βίας, τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, οι μονογονεϊκές γυναίκες, τα ασυνόδευτα ανήλικα, άτομα με χρόνιες παθήσεις, άτομα με σοβαρά ψυχολογικά ή/και ψυχιατρικά προβλήματα, επιζώντες ναυαγίων, κτλ. Επιπλέον προτεραιοποιούνται υποθέσεις που έχουν ουσιαστική ανάγκη για νομική υποστήριξη λόγω της πολυπλοκότητας της υπόθεσής τους. Ανάλογα με την υπόθεση, οι δικηγόροι αναλαμβάνουν να κάνουν νομική συμβουλευτική, ή προχωρούν στην πιο λεπτομερή λήψη ιστορικού και προετοιμασία για τις νομικές τους υποθέσεις ενώπιων των ελληνικών αρχών.

(3) Παροχή νομικής ενημέρωσης σχετικά με τα δικαιώματα των προσφύγων

Η HIAS Ελλάδος διοργανώνει ομαδικές συνεδρίες νομικής ενημέρωσης για την ενδυνάμωση των αιτούντων άσυλο και εργαζομένων στον τομέα της προστασίας προσφύγων και αιτούντων άσυλο, αλλά και τον εντοπισμό ιδιαίτερα ευάλωτων ανθρώπων που βρίσκονται σε επισφαλή κατάσταση. Η νομική αυτή ενημέρωση εστιάζει στις νομικές διαδικασίες και των υπαρχόντων υπηρεσιών για την προστασία των προσφύγων, και στοχεύει επίσης στην ενδυνάμωση και ανάπτυξη των ικανοτήτων τους. Το 2022 η HIAS **παρείχε ομαδικές συνεδρίες νομικής ενημέρωσης σε 58 αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες και εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε 66 εργαζόμενους άλλων φορέων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων.**

Πρόγραμμα Ψυχικής Υγείας και Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης

Η συνδρομή της HIAS Ελλάδος είναι διεπιστημονική, και περιλαμβάνει υποστήριξη σε ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων. Οι προαναφερθείσες συνθήκες υποδοχής και απάνθρωπης διαβίωσης των



**Welcome the stranger.
Protect the refugee.**

ανθρώπων που διαμένουν στη Λέσβο, οι ατέρμονες και δαιδαλώδεις νομικές διαδικασίες, οι τυχόν προϋπάρχουσες στρεσογόνες ή/και τραυματικές εμπειρίες, όπως και η απουσία

μελλοντικής προοπτικής οδήγησαν από το 2017 και μετά σε ραγδαία επιδείνωση της ψυχοκοινωνικής ευημερίας του προσφυγικού πληθυσμού. Οι άνθρωποι που αποζητούσαν ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες για αυτοκτονικό ιδεασμό, έντονη κατάθλιψη, ψυχωτικά συμπτώματα, καθώς και κατάχρηση ουσιών, έπρεπε να περιμένουν σε μεγάλες λίστες αναμονής μέχρι να λάβουν υπηρεσίες.

Μέσα από το πρόγραμμα της Ψυχικής Υγείας και Ψυχοκοινωνικής υποστήριξης η HIAS συμβάλλει στην δημιουργία ενός πλαισίου ασφάλειας και αξιοπρέπειας για τους πιο ευάλωτους αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες με σκοπό αυτοί να ανακάμψουν στην ψυχολογική και κοινωνική τους ευημερία, προκειμένου να ξανασταθούν στα πόδια τους και να ξεκινήσουν τη ζωή τους στην Ελλάδα.

Ακολουθώντας τα τέσσερα επίπεδα ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων στην πυραμίδα της IASC³, η ομάδα της HIAS παρέχει εξατομικευμένη ψυχολογική υποστήριξη σε αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες αλλά και ομαδικές δράσεις που στοχεύουν στην ενδυνάμωσή τους. Ακόμη παρέχει υπηρεσίες κοινωνικής υποστήριξης μέσα από παραπομπές και διασύνδεση με τοπικούς φορείς και το εθνικό σύστημα πρόνοιας, υποστηρίζοντας τους στις γραφειοκρατικές διαδικασίες για την έκδοση των απαραίτητων εγγράφων (ΑΦΜ, ΑΜΚΑ), το άνοιγμα τραπεζικών λογαριασμών, όπως και λοιπές διοικητικές απαιτήσεις που τους επιτρέπει να πατήσουν στα πόδια τους, να εξασφαλίσουν νόμιμο και τακτικό εισόδημα, ώστε να ενταχθούν σταδιακά στην κοινωνία. **Το 2022 η ομάδα ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης παρείχε τις υπηρεσίες της σε 237 αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες.**

Τέλος, η HIAS στοχεύοντας στην ενδυνάμωση κι ανάπτυξη των δεξιοτήτων των κοινοτήτων, εθελοντών και επαγγελματιών, παρέχει ομαδικές εκπαιδεύσεις εστιασμένες σε θέματα ψυχικής υγείας και ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, όπως πρώτες βοήθειες ψυχικής υγείας, πρόληψη και αντιμετώπιση αυτοκτονικότητας, βασικές ψυχοκοινωνικές δεξιότητες κ.α. Το 2022 **παρείχε εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε 266 εργαζόμενους άλλων φορέων σχετικών με την προστασία των δικαιωμάτων.**

³ η: Inter-Agency Standing Committee (IASC) (2018). Κατευθυντήριες Οδηγίες της IASC για την Ψυχική Υγεία και την Ψυχοκοινωνική Υποστήριξη σε Καταστάσεις Έκτακτης Ανάγκης. Αθήνα: Κέντρο Ημέρας Βαβέλ/Συν-ειρμός ΑμΚΕ Κοιν. Αλληλεγγύης.



**Welcome the stranger.
Protect the refugee.**

Δράσεις Συνηγορίας και Στρατηγικής Δικηγορίας

Η HIAS Ελλάδα αναλαμβάνει νομικές υποθέσεις στρατηγικής σημασίας (strategic litigation), όπως και δράσεις συνηγορίας και υπεράσπισης των δικαιωμάτων αιτούντων άσυλο, προσφύγων και υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, σε θέματα που αφορούν σε συνθήκες υποδοχής αιτούντων άσυλο, ποινικοποίηση μετανάστευσης και αλληλεγγύης και εγκλημάτων μίσους.

Το 2022 η HIAS συνέχισε να χειρίζεται **8 υποθέσεις ενώπιον του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων** και παρείχε νομική συνδρομή σε **4 σχετικές υποθέσεις ενώπιον ελληνικών δικαστηρίων**.